

પ્રવાસ

Iકોણાહી માન્યવર વ્યક્તીના આવર્જન ભેટણ્યાચા આમચા ઇરાદા નાહી... રાજકીય / સામાજિક પ્રશ્નાંચ્યા ચિકિત્સેચા ઉદ્દેશ નાહી. મુદ્ઘામ કોણ્યા ગાવચ્યા/શહરાચ્યા નવ્યા-જુન્યા જખમા ઉક્રાયલા જાણાર નાહી... ધૂમસત્યા પ્રકરણાંચે, જુન્યા હુંદ્યાંચે દુવે શોધૂન, કોણાંચ્યા નિષ્કર્ષાંચા માગ કાઢણ્યાચી ધડપડ કરણાર નાહી... રાજકીય નેતે, સરકારી અધિકારી, સામાજિક કાર્યકર્તે, માન્યવર લેખક-કલાવંત અશા કુણારી દીર્ઘ ચર્ચા કરણ્યાચાંહી બેત નાહી.' - 'અરુખા દેશ ઉલ્લંઘન જાણાચા યા એવદ્યા લાંબચ્યા પ્રવાસાચા ઘાટ તુફ્ફી કશાસાઠી ઘાલતા આહાત?' - અસા પ્રશ્ન મી ઉત્સુકતેને વિચારલા, તેવા માઝા સહકાચાંની હી અશી નકરઘંટા મોઢા ઉત્સાહને વાજવલી.

એવદ્યા વષણ્યા માઝા અનુભવાત 'આપણ કાય-કાય કરણાર નાહી' હે ઇતિચ્યા સલ્લસલ્લયા ઊર્જને સાંગણાચા સંપદકીય સહકાચાંના મી પ્રથમચ સામોરા જાત હોતો.

રૂઢ ગોઢીના ઠામઠોક 'નકાર' દેણ્યાચી હિમત યા ઉત્સાહી ટીમકડે આહે મ્હણને ત્યાંચાંકડે સંપાદકીય રૂઢીના વળ્સા ઘાલૂન જાઓ પાહણારી કાહીતરી 'ઇલ્મ' નક્કી અસણાર, હા માઝા અંદાજ ચુકળા નાહી.

ગેલ્યા મે મહિન્યાચ્યા મધ્યાલા 'દીપોત્સવ'ચા નવા અંક અપણાંચ્યા મનારી આકાર ઘેઝ લાગલા, ત્યા હેલ્ચચ્યા બેઠકીત હા નવા બેત માઝાસમેર માંડલા ગેલા. ત્યાચે શીર્ષક હોતે 'એનએચ 44'

૨૦૧૬ હે ભારતાચ્યા જાગતિકીકરણાચી પંચવિશી પૂર્ણ કરણારે વર્ષ. ત્યાનિમિત્તાને માઝે સહકારી 'એનએચ 44' હા નવા પ્રયોગ કરાયાને નિઘાલે હોતે.

૧૯૯૧ સાલી પી. ક્રી. નરસિંહરાવ આણ ડૉ. મનમોહન સિંગ યાંની દેશાચ્યા અર્થકારણાલા નવી દિશા દિલી... આપણ પાહતાપાહતા સારે ઝપાટ્યાને બદલત ગેતે.

૧૯૯૧ તે ૨૦૧૬, સારે અર્થિક બદલનું દેશાત નવ્યા સામાજિક આપણ રાજકીય ઘુસળણીંચે પર્વ સુરૂ કરણારા હા કાલખંડ. વષનુવષણ્યા બંદ ખિડક્યા ઉઘડલ્યાવર બાહેરુન આત આલેલે નવે વારે, નવ્યા સંધી આપણ નવ્યા સ્પર્ધા યાંની દેશાતલી ચાકોરી મોડલી. યા બદલાંચે ઉત્સાહને-અનેકદા સંક્રમણીને કિંચા નાલાજાપોટીહી- સ્વાગત કેલે ગેતે. સ્વીકાર ઝાલા, તસા નકારહી દિલા ગેલા. જાગતિકીકરણ હે ફક્ત

'આહે રે' વર્ગચી ધન કરેલ આપણ આધીચ અભાવ આપણ વિષમતા ચાંચ્યારી ઝગડણારે 'નાહી રે' ગટાતલે લોક આણખીચ પરિધાવર ઢકલલે જાતીલ, અસે તર્ક માંડલે ગેલે.

અનેક વિરોધાભાસાંચી ઉત્રંડ અસલેલ્યા ભારતાસારખ્યા વિખંડિત સમાજરચનેત 'જાગતિકીકરણ'ચા હા સક્તીચા પ્રયોગ જગભરાતલ્યા અર્થતજ્ઞાંચ્યા, વિચારવંતાંચ્યા ઉત્સુકતેચા, અભ્યાસાચા વિષય ઝાલા. અર્થવ્યવસ્થેચ્યા ઢાસલ્યા ડોલાચાલા સાવરણ્યાસાઠી કેલેલી હી ઉપાય્યોજના દેશાતલ્યા સામાજિકતોલા, કુંદુંબરચેનેલા, વ્યક્તિગત આકાંક્ષા-સ્વાપ્ને આપણ મૂલ્યરચનેલાહી હાત ઘાલૂ પાહીલ, હે તેવા કવાચિતચ કુણાલા જાણવલે અસેલ.

- આજ પંચવીસ વષણીંતર યા ગળિતાચી નિરનિરાળી ઉતરે સમોર આલી આહેત. જાગતિક કીર્તિચે તજ્જ ત્યાવર સાતિયાને મતપ્રદરશન કરતાત. અભ્યાસાન્તરચે નિષ્કર્ષ માંડતાત. અસે અસતાના માઝે સહકારી મ્હણત હોતે, આમાંલા રસ્ત્યાવરચ્યા પ્રવાસાને અરુખા દેશ પાલથા ઘાલૂ થા. વાટે જો ભેટેલ ત્યાલા આસ્થી ભેટ્ટૂ, ચર્ચા આપણ અભ્યાસ યાંચ્યા વર્તુલત એરવી કથી ન દિસણાચા સામાન્ય માણસાંચ્યા આયુષ્યાત ઉત્રણ પાહૂ આપણ જમલેચ તર ત્યાંચ્યા મનત ચાલલેલ્યા લાદાયાહી ઉલગડુન પાહૂ. યાતૂન ગેલ્યા પંચવીસ વષણી ઘડી બદલલેલ્યા આપલ્યા 'લોબલ' દેરાચી કાહી 'લોકલ' રહસ્યે હાતી લાગતીલ.

ત્યાસાઠી કાય કરાયચે હેહી ત્યાંની ઠરવલે હોતે. ત્યાંચા સાથી અસણાર હોતા દેશાચે દક્ષિણ આપણ ઉત્તર અશી દોન ટોકે જોડણારા સવાધિક લાંબીચા રાષ્ટ્રીય મહામાર્ણ : એનએચ 44.

કન્યાકુમારીહૂન નિઘાયચે આપણ વાટેત યેણારી અકરા રાજ્યે ઓલાંડંત થેટ શ્રીનગરપર્યંત જાયચે ત્યાંની ઠરવલે હોતે.

કોણાહી પત્રકારાસાઠી 'પ્રવાસ' કરણે નવીન નસતે. ઇથે નવીન હોતી તી રીત. એરવી પત્રકારાંચે પ્રવાસ હોતાત તે એખાદ્યા વિશિષ્ટ ઘટનેચ્યા/પ્રસનાચ્યા અભ્યાસાસાઠી! અશા પ્રવાસાત નિયોજન આપણ તજવીજ અસતે. કાહી ગૃહીતકે અસતાત.

'એનએચ 44' વર પ્રવાસાલા જાઓ ઇચ્છિણાચા માઝા ટીમકડે ચાલાતલે કાહીહી અસણાર નવ્હતે. ત્યાંચે મ્હણણે હોતે, યા પ્રવાસાત જો ભેટેલ, ત્યાલા આસ્થી ભેટ્ટૂ, યા દેશાતલ્યા સામાન્ય માણસાંબરોબર રાહૂ, જેઝ-ખાંડ, ગપા કરુ. હી માણસે નેતીલ તિયે જાઓ. જે સાંગતીલ તે ખુલ્લ્યા મનને એકૂ, પાહૂ.

... ત્યાતૂન અખેરીસ આમચા હાતી દેશાચે ચિત્ર યેઝેલ.

- મી 'હો' મ્હટલે, કારણ તોવર યા ટીમકડે અસલેલ્યા ઊર્જને માઝાહી તાબા ઘેતલા હોતા. અખેરીસ દક્ષિણેતલ્યા કન્યાકુમારીપાસુન ઉત્તરેચા શ્રીનગરપર્યતચા એકૂણ પરસીસ

दिवसांचा हा प्रवास माझ्या सहकाऱ्यांनी उत्साहाने पार पाडला.

... ही तीम परत आली, तेव्हा वाटेत लागलीच तर असू घावी म्हणून 'लोकमत' प्रशासनाने त्याच्याहाती दिलेल्या विनंतीपत्रांची चळत त्यांनी परत आणली होती.

कारण?

- या देशाने त्यांच्यावर केलेला प्रेमाचा, आदरातिथ्याचा वर्षाव आणि आपले मन मोकळे करताना या अनोळखी मुसाफिरांवर दाखवलेला विश्वास! कुणी घरी बोलावून जेवू घातले, रस्त्यातल्या धाब्यांवर त्यांची खातीर झाली, वाटेत भेटलेल्या ट्रक ड्रायव्हर्सनीदेखील आपल्या घासातला घास देऊ केला आणि धुमसत्या श्रीनगरजवळ्या खेड्यात संतापलेल्या गावकर्यांनी या टीमला घराव घातलेला असताना त्यांना सुखरुप आपल्या रस्त्याने जाता यावे म्हणून मदत दिली ती त्याच गावातल्या दिलदार तरुणांनी!

दक्षिणेला देवी कन्याकुमारीच्या सानिध्यात नीरव प्रसन्नतेचा ओलावा घेऊन सुरु झालेला हा प्रवास उत्तरेला जाताजाता बदलत्या वास्तवाच्या धगीने होरपळत गेला आणि देशाच्या शीर्षस्थानी पोचेतो अस्वस्यतेची उकळती काहिलीच अंगावर आली.

- या दोन टोकांदरम्यान 'लोकमत'ला गवसलेले आपल्या देशाचे, इथल्या राग-संतापाचे, आरा-अपेक्षांचे, निराश हतबलतेचे आणि हार न मानणाऱ्या जिगरबाज हिमतीचे एक विलक्षण चित्र हा या वर्षाच्या 'दीपोत्सव'चा लखलखता दागिना आहे.

अवघा देश उल्लंघणाऱ्या रस्त्यावरुन आणि या रस्त्यावर भेटलेल्या सामान्य माणसांच्या जगण्यातून 'प्रवास' करत देशाच्या वास्तवाचे चित्र उलगडणारा मराठी पत्रकारीतेतला कदाचित हा पहिलाच प्रयोग असावा.

- या प्रयोगाचा मला सार्थ अभिमान आहे.

१९९९ पूर्वीच्या आणि १९९९ नंतरच्याही भारतावर सूक्ष्म नजर ठेऊन असलेले आदरणीय उद्योगपती रतन टाटा..., 'फेसबुक'मधून कमावलेली नव्वद टक्क्यांहून अधिक संपत्ती दान करून जगभारातल्या मुलांसाठी समृद्ध भविष्याचा पाया घालण्याचा संकल्प सोडलेल्या मार्क झुकेरबर्ग यांची पत्नी प्रिसिला चान... आणि आपले 'देसी'पण न सोडता परिचमेतल्या हॉलीवूडवर राज करण्याचा अजोड आत्मविश्वास कमावलेली ख्यातनाम अभिनेत्री प्रियंका चोप्रा यांची उपस्थिती या वर्षाच्या अंकाचा सन्मान वाढवणारी आहे.

- आणि एक प्रयोग!

पाकिस्तान आणि चीन या रोजारी देशांतल्या तरणांना बदलत्या भारताबद्दल काय वाटते याचा धांडोळा थेट सीमापारहून घेणारे लेख हे या वर्षाचे आणखी एक ठळक वैशिष्ट्य!

खरे सांगायचे, तर 'प्रयोग' हा 'दीपोत्सव'च्या संपादकीय सूत्राचा आत्माच! त्या बळावर आम्ही २०१४ साली सर्वप्रथम एक लाख प्रतीच्या विक्रीचा टप्पा गाठला. गेल्या वर्षी आम्ही दीड लाखाच्या जवळपास पोचलो आणि या वर्षी दोन लक्ष प्रतीची माणसे प्रसिद्धीआधीच नौदवली गेली आहे. हल्ली मराठी माणसे मराठीत वाचत नाहीत; या हतबल (गैर)समजावर याहून दुसरे दिलासादायक उत्तर कोणते असेल?

... या वर्षी आम्ही आणखी एक पाऊल पुढे टाकतो आहोत.

ई-बुकच्या स्वरूपातला 'दीपोत्सव' भारताच्या सीमा ओलांडून जगभारातल्या मराठी वाचकांच्या संगणकावर, मोबाईलवर, ई-रिडर्सवर दिवाळीआधीच पोचेल आणि 'जेथे मराठी, तेथे लोकमत' या माझ्या स्वप्नाच्या दिशेने आणखी एक पाऊल पडेल.

- हे सारे घडले तुम्हां वाचकांच्या बळावर!

संपादनापासून पृष्ठमांडिनी आणि निर्मितमूल्यांपर्यंतच्या प्रयोगरीलतेला तुम्ही भरभरून दाव दिलीत, म्हणूनच हे शक्य झाले. या 'प्रवास'साठी माझ्या सर्वच सहकाऱ्यांनी अविरत मेहनत घेतली आहे.

या वर्षाच्या 'दीपोत्सव'ची ही समृद्ध मैफल तुमच्या घरी येईल, तिच्याबरोबरीने सुख-समृद्धी आणि समाधान यांनीही तुमचा उंबरण ओलांडावा... तुमच्या, तुमच्या जीवलगांच्या, आपल्या सर्वांच्या आयुष्याला या दीपोत्सवात शुभेकराचा स्पर्श व्हावा, यासाठी मनःपूर्वक प्रार्थना!!

शुभ दीपावली!!

विजय दर्दा

